

Xantus Gyula kiállítása

A hős Diána, Vadászó Diána, Áldozati Ünnepe, Kecskék életfájl, Antik relikviák — Xantus Gyula képeinek címeiben is kulcsot ad kezünkbe. Görög arccélek, antik ruhák, mitikus jelenetek elevenednek meg a műveken. Nostalgia? Megidézés? Illusztráció? Talán mindegyik. A teljességet veszített ember példafelmutatása, az oly természetes antik teljesség dícsérete. S ugyanakkor a mai, XX. századi ember igénye, feszültségei, öröme és keserve e múltból megidézett festményeken. Műveinek középpontjában mindig az ember és az emberi tulajdonságok állnak. A történelem egy régvolt pillanatában tetten ért embert menti át a mába, hogy ezekben az emberekben, mosolyaikban, és küzdelmeikben, apró örömeikben magunkra ismerjünk. Olyan kérdések foglalkoztatják, melyek az emberi nem legfontosabb pillanatait: Jegyesség, A menyasszony, A vőlegény, Virágos anyaság, A gyermek bemutatása.

A feszültségek nemcsak tartalmi vonatkozásúak. Xantus a kép merev-szigorú negyszögéből amorf formákat szakít ki, s ezzel máris egyfajta ellentétet teremt. Ezen amorf formán belül bontja ki mondandóját, gazdag rajzszerű dekoratívitást. E kalligrafikus tételek egyszerre vallanak a rajzolás pillanatnyi örömről és az ornamentikák időtlenségéről. Rendkívüli leleménységgel „írja tele” felületeit, s e rajzszerű háttér tartózkodó síkjával ismét egy más feszültség forrása.

Xantus Gyula 35 műanyagtemperát mutatja be a Képcsarnok szegedi bemutatótermében. Kiállítását tegnap Fischer Ernő festőművész, a Szegedi Tanárképző Főiskola tanszékvezető főiskolai tanára nyitotta meg.

T. L.

Színházi morzsák

Ilyenkor szeptember közepén — ahogy, sajnos, már az időjárás is hasonlít a téli színházi évadhoz — a közönség szinte várja, igényli a színházi előadások kezdetét. Két hét múlva, 29-én meg is nyílnak a színház kapui, s mindjárt két klasszikus művel mutatkozik be a részben új együttes. Euripidesz Medéiája és Szophoklész Antigonéja lesz a két nyitódarab. Mindkét művet az új igazgató, Giricz Máttyás rendezi. A kísérő zenét Tarnai György szerzte, míg a díszleteket és jelmezeket Gyarmathy Ágnes tervezi. A Medéia címszerepét Kovács Mária, a miskolci színház tagja, mint vendég alakítja, és az ókori irodalom másik kiemelkedő nőalakját a színészművészeti főiskolát most végzett Martin Márta mutatja be. A két görög mű többi szerepeiben Miklós Klárát, Bartha Mariát, Madai Emőket, Szabó Mariát, Simon Évát, Kovács Jánost, Janka Bélát, Kovács Gyulát, Máriás Józsefet, Szabó Istvánt és Simon Pétert láthatjuk.

Érdekes megemlíteni, hogy az Antigone utolsó szegedi előadása 1922 márciusában volt, Palágyi Lajos igazgatása alatt. A darab akkor dr. Csengery János szegedi egyetemi tanár fordításában került színre, s a mű főszerepeit Csengery Ilona, Kálmán Sári, Tóvölgyi Margit, Bihari László, Hajdú László és Sántha Ferenc alakították.

Szeptember 30-án kerül bemutatásra Ábrahám Pál világot járt revüoperettje, a Hawaii rózsája Bór József rendezésében és Csala Benedek vezényletével. A díszleteket Sándor Lajos, a jelmezeket Hruby Mária m. v. tervezi. A nagysikerűnek ígérkező operett főszerepeit Berta Erzs, Krasznó Klára, Baranyai Ibolya, Szabó József, Csizmadia László, Király Le-

Pénzügyminiszteri irányelvek a vállalatoknak

A vásárlók igényei, s nem utolsósorban a hosszú távon is biztonságos és gazdaságos termelés immár kényszeríti a vállalatokat, hogy termékeik összetételét korszerűsítsék. A közelmúltban a kormány is foglalkozott e kérdéssel, s határozata nyomán a minisztériumok értékelési módszereket dolgoztak, illetve dolgoznak ki a vállalati munka gazdaságosságának mérésére, a gazdaságossági sorrend vizsgálatára. E munkába most a vállalatok is bekapcsolódnak. Intézkedési terveket készítenek a gazdaságosabb termelési szerkezet kialakítására. A cél az, hogy a gazdaságilag termékeket visszaszorítsák, vagy gazdaságosabbá tegyék, s minél több korszerű, nyereségesen értékesíthető terméket bocsássanak ki. E munkát a Pénzügyminisztérium most kiadott módszertani irányelveivel is segíti.

Új filmek

Fuss, hogy utolérjenek...

Magyar film. Lenkei Lajos novellájából filmezték Kállai István. Rendezte: Keleti Márton, fényképezte: Hildenbrandt István. Szenes Iván szövegére zenéjét szerezte: Fényes Szabolcs.

Énekel benne Zalatnay Sarolta, Koós János, Németh Marika és mások. Előbbiek slágert, mert remélhetőleg az lesz a Félteni kell... című szerzeményből. Fülbemászó a dallama és elég sokszor hallottuk ahhoz, hogy az édes-bús szövegét is megjegyezzük. Németh Marika természetesen operett énekel a filmbeli operettszínházban. Mindebből korántsem az következik, hogy a Fuss, hogy utolérjenek: zenés film. Inkább: krimi. Vagy: paródia?

Amikor már belenyugodnánk, hogy egy vérszegény kémtörténettel van dolgunk, megszólal a zongora és felszendül egy érzelmes szerelmi kettős. Amikor végre erőt véve magunkon megpróbál-

juk visszaforgatni az idő kerékét: hátha valami még mindig megragadó lehet az évtizedekkel ezelőtt divatozó bűgő hangon előadott bárgyú dallásokban, akkor megpillantunk a páternosterben egy összecsucsklott diplomát.

Ezek után: miről szól az új magyar film? Az operett-színház primadonnájának árnyékában vergődő ifjú énekesnő és a szintén melózott musical szerző rettenetesen ismerős viszonyok után (véletlenül belekeverednek a kémkedési ügybe) természetesen révbé jut, azaz a világot jelentő deszkákra és egymás szerető karjaiba.

Az ódivatú, szokványos történet még mindig mulató lehetne néhány új ötlettel, szellemes „bemondásokkal”, jó színészi alakításokkal megtűzdelve. De nem az, mert nincsenek új ötletek, vannak viszont banális aranyköpések. Szerepelnek olyan nevek, mint: Páger Antal, Pécsi Sándor, Somogyvári Rudolf, Bodrogi Gyula, Bárdi György, a Pécsi Balett tagjai —, hogy mást ne is említsünk. Csak éppen nem tudnak mit kezdeni a szerepekkel.

Ezek után: kinek és miért készült a Budapest Filmvállalat új filmje?

S. E.

Az önkényeskedő vezetés „eredménye” Nehéz helyzetben a szerszámkovács ktsz

Néhány hónappal ezelőtt a Munkás szava címmel riportban számoltunk be a Szegedi Szerszámkovács Ktsz-ben uralkodó vezetői önkényeskedésről, arról, hogy a 110 dolgozó meg az elnök között finoman szólva ellentmondásos a kapcsolat. A körülmények alapján úgy ítéltük meg, hogy a rossz üzemi légkör előbb-utóbb súlyos helyzetbe sodorja a kollektívát. Cikkünk nyomán a Csongrád megyei Főigazgatóság azonnal vizsgálatot indított, s ennek alapján vádat emelt Haramász András elnök ellen, ügyében majd a bíróság dönt.

A szerszámkovács ktsz-ben részben az említett irásunk nyomán, részben a nyugtalanító jelek hatására vizsgálatot végzett a szegedi Népi Ellenőrzési Bizottság, a Bevételi Főigazgatóság, a Szeged megyei városi tanács vb ipari osztálya, valamint a szövetkezet pártszervezetének felkérésére a KISZÖV revizori irodája. Az alapos ellenőrzés számos súlyos hibát hozott felszínre. Többek közt azt, hogy a jelenleg 110 tagot foglalkoztató korszerű üzem termelése csaknem felére visszaesett, 1972 fél évéig háromnegyed millió forintot veszteség keletkezett, indokolatlanul, több mint félmillió forintot fizettek ki bér címén. Hiába volt a szövetkezet pártszervezetének ismételt figyelmeztetése, hiába

A város egyesítés után első sorban az ipar indult fejlődésnek, a gyors népességnövekedés is főként az ipari munkaalkalmak bővülésének köszönhető. Az európai fejlődéstől csaknem egy évszázaddal elmaradt, feudális Magyarország a múlt század derekán egy időre Európa „Amerikája” lett. Itt támadt hirtelen a legnagyobb szükség bátor vállalkozókra és ügyes szakmunkásokra. S itt kínálta nincstelen parasztnépesség a legolcsóbb — csaknem gyarmati színvonalon — napszámos-munkaerőt. A budapesti ipar nagymértékben külföldi leányvállalkozásokból származott, s egy majdnem teljesen nyersanyaghiányos környezetben, pusztán a jó közlekedési lehetőségekre és az olcsó munkaerőre alapozva, néhány évtized alatt olyan ipari politikúra alakult ki, amelyben

úgyszólván minden ágazatot megtalálunk. A gyors budapesti fejlődés ríktó ellentétbe került az ország más területein tapasztalható stagnálásával. Még a felszabadulás után is sokáig, Budapest adta az egész magyar ipari termelés több mint 40 százalékát.

A szocialista politika szembefordult ezzel a túlkonzentrált tendenciával, igyekezett és igyekszik minél több munkaalkalmat teremteni vidéken, a létesítményekkel megközelíteni a kínáló munkakaerőt. Ugyanakkor, különösen az utolsó évtizedben, igyekszik a budapesti ipari politikúrát az ország természetes adottságainak megfelelően, ahogy a közgazdászok mondják, „szelektíven fejleszteni”. Ma a budapesti ipar a magyar ipari termelésnek „csupán” egyharmadát adja. Volumenét tekintve, persze ez is jóval több a korábbi 40—45 százaléknál! És különös jelentőségre tekintet szert azok az iparágak, amelyek fajlagosan kevés nyersanyag-, inkább munkakaerő-igényesek. Tehát a már említett közlekedés-gépipari

Gazdasági és kulturális központ

ágakon kívül a távközlési, finommechanikai iparágak, a vegyipar, különösen a gyógyszeripar, az elektromos és elektronikai ipar. Változatlanul tartja rangját az ősi és hazai adottságokon alapuló budapesti élelmiszeripar is.

Kevesen tudják, hogy Budapest mezőgazdasági város, sőt, Magyarország legnagyobb mezővárosa. Néhány ágazatban, az intenzív állattenyésztésben, az exportunkban is jelentős virágtermesztésben nagyszerű eredményeket ért el Budapest mezőgazdasága.

Talán nem szükséges részletezni Budapest szerepét az ország kulturális életében. Itt székel a Magyar Tudományos Akadémia, itt működnek filmgyáraink, vezető színházaink, könyvkiadók. Itt van az országos sajtó, a rádió és televízió központja. Budapest a legmagasabb a továbbtanulási arány. Az általános iskola elvégzése után itt áll a tanulóifjúság rendelkezésére a legszélesebb és a legdifferenciáltabb középiszkolai rendszer. A tíz egyetem és egyetemi rangú főiskola mintegy félszáz ezer diák tanul, az ország minden tájáról. Budapest mint „iskolaváros” is tehát országos jelentőségű.

De nevezhetnénk Budapestet fürdővárosnak is. Hetvenöt gyógyforrása, a legkülönbébb hőfokú és összetételű vizeket ontja. Olyanokat, amelyek közül másutt egyetlenre is világhírű gyógyüdülőhely települne. Nem utolsósorban ez a magyarázata annak, hogy Budapest Európa egyik legkeresettebb turisztikai centruma. Évente két és fél—hárommillió külföldi keresi fel, s ezek általában jó élményekkel mennek haza. A turistaforgalom

évről évre növekszik, ez azonban nem csupán gyógyvizeinknek, nem is elsősorban a sokat emlegetett magyar vendégszeretnek és magyar konyhának köszönhető, hanem talán némiképp a természeti adottságokra is épülő, különösen szép városképnek, s nem utolsósorban értékes közgyűjteményeinknek és műemlékeinknek. A középkor óta sokszor emlegetik úgy Budát, Pest-Budát, Budapestet, mint Európa legszebb városát. Ne legyünk önhitték! Elégdjünk meg vele, hogy tájával, hegyeivel kitaruló panorámaival, s különösen dunai látképével, hídjaival, Budapest Európa egyik legszebb városa.

A műemlékekről szólván: Budapestnek nincs egy világ-rangú műemléke, vagy műemléki városrésze. A történelem itt rengeteg katasztrófával járt. Hiszen csak legutóbb, az 1944—45-ös ostromban is elpusztult az épületek több mint negyede, mégpedig jórészt a városmagban. Mint műemléki együttes jelent Budapest különlegességét az európai fővárosok között; neandervölgyi település föltárt nyomai; egy római kori nagyváros középületeinek, templomainak, lakóházainak maradványai; a Várnegyedben egy későromán és gótikus alapokon fölépült barokk város; a XIX. század építészeti stílusainak egy-egy kimagasló alkotása, karakteres építésznek kezényma, mint Ybl és Lechner; s magának az együttesnek a harmóniája; egy sajtóságság módon a történelem változásait idéző „építéstörténeti skanzen” Óbudán, Budán s a pesti városmagban az, ami a hozzáértő csakúgy vonzza ide, mint a laikust. Az emberi sorsot, tragédiákat, és elszánt újrakezdéseket idéző köveivel, s hozzá mai élénkséggel Budapest, alighanem, Európa egyik legérdekesebb városa.

Mesterházi Lajos

(Folytatjuk)

Gyümölcs-prognózis

Az Agrártudományi Kutató Intézet munkatársai távlati gyümölcsprognózist készítettek. Az 1980—85-ös években várható kereslet meghatározásánál figyelembe vették a lakosság számának várható alakulását, a feldolgozó ipar igényét, valamint azokat a nemzetközi prognózisokat, amelyekből az exportigényekre lehet következtetni.

Az egy főre jutó hazai gyümölcsfogyasztás 1970-ben meghaladta a 70 kilogrammot 1980-ra — az előrejelzés szerint — kerekén 11 kilóval növekedik, ezt követő öt évben 1985-ig pedig megközelíti a 90 kilót. De nem mindegyik gyümölcs iránt növekedik egyenlő mértékben a kereslet. Számolnak azzal, hogy egyes fajták népszerűsége csökken, másoknak a forgalma stagnál, egy sor gyümölcs pedig a következő évtizedben „előretör”. Az egy főre jutó almafogyasztás 1980-ra 10, 1985-re pedig 12 kilogramm lesz nagyobb az 1970 évinél. Ennél arányosabb nagyobb mértékben nő a körte „népszerűsége”, amennyiben legalább egyharmaddal több lesz belőle szükség. Tizenöt év alatt 1,5 kilóval fokozódik a cseresznyefogyasztás és 6-ról 7 és fél kilóra fut fel az őszibarackvásárlás. Kevesebb szilva kerül majd a piacokra.

Matkó István